

استفتائات در مورد وازکتومی و توبکتومی

سؤال: بستن لوله‌های رحم برای جلوگیری از حامله شدن چه صورتی دارد؟ و امکان آبستنی مجدد مستلزم عمل جراحی میکروسکوپی و دقیقی است که در مراکز مجهز امکان‌پذیر است (و شانس حاملگی مجدد در بهترین مراکز دنیا در حدود پنجاه درصد می‌باشد) با در نظر گرفتن شرائط فوق آیا بستن لوله‌های تناسلی زن و مرد سالم، مجاز است؟

آیت الله امام خمینی: اگر موجب نازائی دائمی نشود و ضرر به مزاج نرساند و همراه یا مستلزم محرم خارجی نشود اشکال ندارد.^۱ قطع دائم (برای نطفه) و از بین بردن امکان آبستنی برای همیشه در افراد سالم جایز نیست.^۲

آیت الله سید علی خامنه‌ای: استفاده از این روش‌ها اگر با یک غرض عقلائی صورت گیرد و ضرر قابل ملاحظه‌ای هم نداشته و با اجازه شوهر بوده و مستلزم لمس و نظر حرام نباشد، اشکال ندارد.^۳

آیت الله مکارم شیرازی: بستن لوله‌های «تخمک بر» در زنان (توبکتومی)، که اکثراً موجب عقیمی دائم می‌گردد، اشکال دارد. کلاً بستن لوله‌های رحم از نظر شرع مقدس اسلام هرگاه قابل بازگشت نباشد جایز نیست، و در صورت قابل بازگشت بودن جایز است. (مشروط بر این که موجب لمس و نظر حرام نشود؛ ولی در موارد ضروری جایز است). بستن لوله‌های «منی‌بر» در مردان (وازکتومی) نیز اگر موجب عقیم شدن دائم است اشکال دارد.^۴

۱- خمینی، سید روح الله موسوی، استفتاءات، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ج ۵، ۱۴۲۲ ق، ج ۳، ص ۲۸۴

۲- همان منبع، ص ۲۸۶ و ۲۸۹

۳- سید علی خامنه‌ای، ترجمه رساله أجوبة الاستفتاءات، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۷۹، ص ۲۷۷

۴- شیرازی، ناصر مکارم، احکام بانوان، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب (ع)، ج ۱۱، قم، ۱۴۲۸ ق، صص ۱۸۰-۲۴۰

آیت الله موسوی گلپایگانی: اگر جلوگیری از بارداری به اشیا مذکوره موجب نقص و فلج عضو و عقیم شدن شود جائز نیست و اگر موجب فلج عضو نشود بلکه موقتاً جلوگیری از انعقاد نطفه شود مانع ندارد در صورتی که ضرر دیگری برای بدن نداشته باشد.^۵

آیت الله جواد بن علی تبریزی: بستن لوله‌ها یا «وازکتومی» در مردان اگر موجب عقیم شدن دائمی شود، چنانچه مستلزم نشان دادن و لمس عورت برای غیر زوجه باشد، جایز نیست بلکه مطلقاً جایز نیست بنابر احتیاط، اگر زن مرضی داشته باشد که معالجه آن موقوف به بستن لوله‌ها باشد، عمل مزبور مانعی ندارد، و الله العالم.^۶

محمدفاضل لنکرانی: بستن لوله‌ها در مردان یا زنان و یا راه‌های دیگر، اگر موجب عقیم شدن دائمی گردد از آن جهت که نقص عضو می‌شود جایز نیست و زن یا مرد نمی‌توانند خود را به طور دائم عقیم کنند و پزشک نیز نمی‌تواند آنان را برای همیشه عقیم نماید. مگر خطر جانی داشته باشد. در مواردی که عقیم شدن دائمی برای مرد یا زن جایز نیست، بر پزشک نیز حرام است. رضایت و عدم رضایت زن و شوهر و یا اصرار آنان موجب جواز آن نمی‌شود. مرد یا زن اگر خود را عقیم کرد و بعداً متوجه شد که این کار حرام بوده، احتیاط این است که در صورت امکان معالجه نماید و خود را از عقیم بودن خارج سازد، زیرا باقی ماندن بر حرام نیز حرام است.^۷

آیت الله محمد تقی بهجت گیلانی فومنی: حرام است.^۸ و بستن لوله رحم که با این کار فرد به طور کلی عقیم می‌شود، حرام است و با علم به این که روش‌های جدید پیشگیری جمعیت باعث عقیمی دائم می‌شود، استفاده از این روش‌ها جایز نیست.^۹

۵- سیدمحمد رضا موسوی گلپایگانی، مجمع المسائل، دار القرآن الکریم، ج ۲، قم، ۱۴۰۹، ق، ج ۲ ص ۱۷۳

۶- جواد بن علی، تبریزی، استفتاءات جدید، ج ۱، قم، ۱۴۲۷، ق، ج ۱ صص ۴۷۴-۴۷۶

۷- محمد فاضل موحدی لنکرانی، احکام پزشکان و بیماران، ۱۴۲۸ق، صص ۸۴-۹۲

۸- محمد تقی بهجت گیلانی، فومنی، استفتاءات، دفتر حضرت آیه الله بهجت، ج ۱، قم، ۱۴۲۸، ق، ج ۳، ص ۱۷۶

۹- همان منبع، ج ۴ ص ۷۳

آیت الله لطف الله صافی گلپایگانی : عقیم کردن زن و یا مرد جائز نیست ولی جلوگیری موقت از انعقاد نطفه اشکال ندارد. عقیم کردن جائز نیست و رضایت زن و شوهر مجوّز نیست.^{۱۰}

آیت الله سیستانی : يجوز للمرأة ان تجرى عملية جراحية لغلق القناة التناسلية (النفير) و إن كان يؤدي إليه قطع نسلها بحيث لا تحمل أبداً، و لكن إذا توقف ذلك على كشف ما يحرم كشفه من بدنّها للنظر اليه أو للمسّه من غير حائل لم يجر لها الكشف إلا في حال الضرورة حسب ما مرّ في المسألة السابقة، و لا يجوز للمرأة أن تجرى عملية جراحية لقطع الرحم أو نزع المبيضين و نحو ذلك مما يؤدي إليه قطع نسلها و لكن يستلزم ضرراً بليغاً بها إلا إذا اقتضته ضرورة مرضية، و نظير هذا الكلام كله يجري في الرجل أيضاً.^{۱۱}

برزن جایز است که لوله های تناسلی اش را ببندد حتی اگر این عمل مستلزم عقیم شدن او گردد اما اگر این عمل متوقف بر کشف عورت بر لمس غیر حائل گردد جز در موارد ضرورت جایز نیست و بر زن جایز نیست عملی که موجب قطع رحم یا از دست دادن تخمدان و هرآنچه که وی را عقیم سازد مبادرت ورزد مگر آن که مستلزم ضرر و خوف جانی باشد این مسئله در مردان نیز همین حکم را دارد.

آیت الله نوری همدانی : خیر جایز نیست .^{۱۲}

۱۰- (لطف الله صافی گلپایگانی)، جامع الأحکام ، انتشارات حضرت معصومه (س)، ج ۴، قم ، ۱۴۱۷ ق، ج ۲ صص ۵۴-۵۶

۱۱- همان مولف ، المسائل المنتخبة، دفتر حضرت آیه الله سیستانی، ج ۹، قم، ۱۴۲۲ ق، ص ۵۷۹

۱۲- استفتائات ، ج ۱ ص ۹۶۱